МИТКО ЯВОРСКИ
ЧУДОТО

chitanka.info

На Георги Константинов

Не искам, да ме напуска признателността за благородството, с което тъй щедро ме даряваше.

Всяка пролет слизаше от планината старец, побелял като върховете, под които живееше.

В долината пееха птици и хора, но той сякаш не ги чуваше.

— Колкото и много да знаем за света, все ще остават чудеса, пред които ще се дивим и ще се прекланяме. Светът не се състои само от видимото, затова и всеки ден да се откриват чудеса, пак ще останат за всички.

Ако чудото не е цяла страна, може да бъде кътче от нея. Не е ли кътче, ще бъде пещера, която някой ден ще покаже пред смаяните ни очи подземните си дворци.

Ако не е пещера, чудото може да бъде изворче, плъпнало нечакано от нажежените камънаци. Не е ли изворче, ще бъде цвете. Не е ли цвете — ще бъде чудна красавица или човешка постъпка, проникнала в сърцата ни като топъл пролетен лъч — заговарваше той всеки срещнат. След туй му разказваше за нещо, което не бе виждал.

В една богата, голяма страна имаше много чудеса. В средата й, направо от равното поле, се вдигаше висока планина. Изморена сякаш да бърза, там, гдето спираше да си почине, се разстилаше равно поле, обградено от насечени остри скали. Можеше ли да се помисли, че те не бяха едно чудо. Но ако някой рече, че е единствено, ще сбърка. В средата на китната долина струяха като фонтани шест извора, три горещи, три студени.

Един от горещите извори беше обагрен в зелено, друг в червено, а от студените един белееше като снега по върховете на планината; и друг бе пак бял, но ароматен, като че ли в него разтваряха прашец цветята, разцъфтели по обширните ливади. Останалите ромоляха, сякаш пееха в хор много птици.

Шестте разноцветни и разноароматни извора паднеха ли на земята, потегляха в разни посоки шест поточета.

И това само по себе си бе едно чудо! Колко места могат да се похвалят с планина, приютила дивна долина с разноцветни извори и благодатни поточета.

Но, изглежда, едното чудо води след себе си друго.

Във високата долина с шестте извора се издигаше бял мраморен замък. Но той сякаш нямаше късмет. Затъмняваше го красотата на неговата господарка. Струеше омайно очарование и ласкава топлина от лицето й. Едва ли е имало такава красавица. Зърнеше ли я някой, макар и веднъж, казваше, че е единствена, неповторима. Птички, цветя и хора жадуваха да я докоснат, да й се насладят. Покажеше ли се на прозореца, славейчетата оставяха недовършени песните си. Пчеличките напускаха сърцата на цветята. Тревичките преставаха да шептят, затихваха дори ветровете.

— Какво по-голямо чудо от тази красота — казваха тия, дето слушаха стареца.

— Има, има — отвръщаше той.

— Какво е? — питаха те.

Той не бързаше да им отговори. Оставяше ги да помислят.

— Очите — казваше един.

— Добротата — допълваше друг.

— Сърцето — отсичаше, сигурен, че е отгатнал, трети.

— В сърцето са вселени всички дарби — прекъсваше ги старецът.

Слушателите му, колкото и да напрягаха ума си, признаваха, че не могат да отгатнат каква й е дарбата. Тогава той оглеждаше всекиго поотделно и на всекиго разкриваше:

— Даде ли сърцето си на някого, става безсмъртен и вечно млад.

— Чудо на чудесата, по-голямо не може да има — ахваха всички.

— Има, има — спокойно ги прекъсваше старецът.

Единствената, както и трябваше да се предполага, беше щастлива. Мислеше, че няма кой да я обезпокоява. Но се излъга.

Дарбата й се умори да лежи затворена, макар и в най-прекрасното място — сърцето. Не даде ли на някого безсмъртие, все същото, че умира.

— Защо си затворила сърцето си? — запита тя Единствената.

— Какво си ти, та си позволяваш да ме безпокоиш?

— Твоята дарба.

— Щом си моя, ще ми се подчиняваш. А сега — моля те с добро, повече не ме безпокой!

Дарбата уж замълчаваше, но не за дълго.

Застанеше ли Единствената пред огледалото да се самонаслади, тя й викаше:

— Аз съм.

— Махай се! — скарваше й се Единствената.

— Само ако ме послушаш.

— Как?

— Отдай на някого сърцето си, а аз ще го направя безсмъртен, ще му дам вечна младост.

— Не искам — прекъсваше я Единствената. — Щастлива съм, като се самонаслаждавам. На никого няма да отдам сърцето си.

— Даря ли аз някого с безсмъртие, хората ще го припишат на тебе и ще ти пеят песни. Ние, дарбите, живеем за други.

— Тъй по̀ може — почти се съгласи Единствената и запита какъв да бъде нейният избраник?

— По твой избор — грозен или красавец, орач или поет — все едно. Да не е само от тия, дето мислят все за себе си. Такива ги ненавиждам. А да дам на такъв безсмъртие? Никога!

— Не мога.

Дарбата недоволно замълчаваше.

Но можеше ли да мирува дълго? Голяма или малка, дарба ли е, ще понася всякакви лишения, за да се покаже. Запълни цялото сърце на Единствената и не я остави да се успокои. Легнеше ли, не заспиваше. Преследваха я видения, от които трудно се освобождаваше. Леглото и, изтъкано от цветен прашец, вече й се струваше кораво. Често осъмваше с насълзени очи.

— Още по-тъжна ще те направя!… — викаше й Дарбата.

Единствената не устоя. Обяви, че търси избраник да му даде сърцето си.

Новината по-бързо от лудия бяг на утринните лъчи обиколи земята, И от най-затънтените кътчета към беломраморния дворец потеглиха хора — всичките жадни за безсмъртие.

Сред тях какви ли нямаше: императори, прочути богаташи, търговци, майстори, музиканти, мъдреци, поети, певци, просяци, нещастници — всякакви. Императори, от които трепереха цели

царства, се надпреварваха с просяци и престъпници да докажат, че на тях принадлежи правото да бъдат все млади. Ако не са те, ще настъпи непоправима бъркотия. Няма да има кой да сложи ред. Мъдреците ги прекъсваха, сигурни, че на тях принадлежи безсмъртието. Най-важното била мъдростта. Без нея нямало да бъде сторена и една разумна крачка. И да имало някъде сложен камък върху камък, щяло да бъде случайно. Ще царства разрушението, но ни в едно кътче — градежът.

И велики истини да разкриваха, никой не ги слушаше.

Поетите доказваха, че и да има безсмъртие, животът ще опустее без поезия. Ще загуби аромата си и радостта ще затихне в сърцата като простреляна птица.

Без поезия душата на човека щяла да заприлича на пясъчна пустиня, над която преминават облаци, но никога не валят дъждове. Ще вървят под небето, но няма да го виждат, ще садят цветя, но няма да се радват на аромата им. Ще слушат песни, но сърцата им ще останат затворени за тях, ще се къпят в светлина, а на очите им ще бъде тъжно. Няма ли я нея, хората ще бъдат сити, но никога възвисени.

Но кой ги слушаше. Прекъсваха ги певците. Като тъмна нощ ще изглежда животът без песен. Ще се движат по път без край. Ще се уморяват, защото няма да има кой да ги вдъхновява. Песните принадлежат на всички. Ако някой, да речем, направи прочута с красотата си ваза, то на нея ще се радва само този, който я има.

Песента е друго. Не може да бъде затворена, не може да бъде съсечена. Награждава достойните. От нея треперят и най-големите властелини. Преминава без пътища в дворци и паланки. На певците принадлежи вечната младост.

— И тъй да е — обаждаха се орачите и сеячите, — ще има ли песен и мъдрост, ако не орем земята и не я засяваме. Ако не сме ние, императорите кого ще управляват, мъдреците кого ще поучават, певците на кого ще пеят своите песни? Ние трябва да бъдем все млади.

Болните се надигнаха от носилките, те трябвало да получат безсмъртието, за да се излекуват и сдобият с радост, каквато те не са имали. Това било най-справедливото. Ще струва ли нещичко този свят, в който има хляб, песни, поезия и мъдрост, а няма справедливост. Без справедливост ще си струва ли човек да живее. Тъй че даде ли се безсмъртие на нуждаещите се, дава се безсмъртие на справедливостта.

Обаждаха се разбойниците — ако не били те, светът щял да се успокои, ще зеленяса като блато, няма да има движение. И те имали право на безсмъртие.

Надигналата се гълчава растеше като лавина, не се виждаше дали някога ще свърши. Какво ще получи, като даде своята дарба? — замисли се Единствената. — Ще престане да се измъчва — друго нищо. Но все едно, трябваше да умири тези хора. И тя, пред която затихваше всякаква живинка, застана на стълбището.

— Вижте ме! — викна тя, сигурна, че ще ги омае със своята красота.

Хората в този миг прозряха студеното й величие и ревнаха срещу й:

— Махни се! Ти си виновна, загдето тръгнахме да търсим безсмъртие. Ще се избиваме за него, защото няма да го имаме всички.

Тогава Единствената, изплашена, обяви, че ей там, над заснежения връх, всяка вечер идва една ярка звезда. Отведе ли я някой на нея, той ще има дарбата й.

Разгневените до преди малко хора се стъписаха. Мярна им се наново надеждата за безсмъртие и се разотидоха мълчаливи, замислени как да достигнат ярката вечерна звезда. Единствената гледаше как се стичат надолу по стръмнините й се почувствува силна и непостижима като преди.

Вечерта се прибра в спалнята си. Но какво ста-ваше с нея. Отпрати хората да се измъчват с непосилната задача уж да се успокои и бъде щастлива, а то легна и не заспа. В гърдите й се промъкваше някакво омайно желание, сърцето й тупкаше бързо, сякаш се задушаваше.

И така, без да съзнава, тя усещаше колко е тежко да бъде единствена. Рано сутринта тръгна през ливадите. Цветята, измачкани от хорските стъпки, бързаха да се изправят, за да се поклонят, преди да ги отмине. Птиците, прогонени от храстите и дърветата, се завръщаха с песни. Нищо като че ли не беше се променило, а защо не й е леко? Питаше се и не си отговаряше.

Изпращаше желанията си все към голямата звезда. И мислеше, че лети тя през деня, а вечер застава над планината заради нея. Дали някой ще я отведе до тази звезда.

Вечерта някой тропна на прозореца й.

— Кой си ти? — запита Единствената. — Защо не чукаш на вратата, както правят възпитаните?

— Аз чукам, за да се обадя, а не да ми отвориш. Вече съм тук.

— В стаята ли?

— Нещо повече.

— В спалнята ли?

— Нещо повече. В тебе.

— Не вярвам — каза Единствената, но все пак опипа косите и лицето си.

— Не ме търси. Аз не се виждам.

— Какво си ти тогава — хем да те има, хем да не се виждащ?

— Въображението.

— Защо си дошло?

— Да те отведа на звезда, по-хубава и от най-хубавите. Ще я доразкрасим винаги по твое желание.

— Срещу това да ти дам сърцето си?

— И без дарбата му съм безсмъртно.

— Защо тогава искаш да ме отведеш на звездата?

— Ще ти я нарисувам само. Само преживяното е единствено.

— Аз не съм ли единствена.

— Дори щом само жадуваш за нещо, вече не си. Но да не спорим — заключи Въображението.

— Искам да отида на звездата, с която нощем разговарям и я наричам моя.

— Отидеш ли днес ти, утре ще отиде друг.

— И тъй да е. Нощем само на нея изпращам желанията си.

— Аз се скривам, но не завинаги — рече примирително Въображението. — Все ще дойде време да ти дотрябвам. Стигнеш ли до звездата, ако нещо не ти хареса, аз ще ти се обадя. Няма ли ме, всичко се повтаря. Дарбата на сърцето ти не ми е нужна. Тя може да даде безсмъртие само на онова, което е физическо. Духовното не умира. Но знай, колкото и много да имаш, аз ще съм ти нужно. Все някакво неутолено желание ще ми дава живот и потвърждава безсмъртието ми.

Единствената замълча и не усети как Въображението притихна на гърдите й. Застана на прозореца и видя над високия връх на планината да изгрява нейната звезда.

— Добър вечер! — поздрави я тя. — Искам да дойда при тебе.

— Какво ще постигнеш?

— О, колко си любезна — зарадва се Единствената. — Ти не си се разговаряла с мене.

— Звездите мълчат.

— С кого говорят тогава? — изплаши се Единствената.

— С мечти можеш да изплетеш най-хубавата звезда.

— Какво си ти? — повторно запита Единствената.

— Не разбра ли? Мечтата.

— Искам да постигна, а не да мечтая.

— Не се вмесвам. Постигни каквото искаш. Казват, че не съм нужна. Лъжат се. Никой не е преживял без мене.

— Как тъй?

— Ей тъй, всеки иска да бъде нещо повече от това, което е — по-голям, по-силен, по-възторжен, по-радостен, по-щастлив, по-мъдър. Достигни звездата, разговори се с нея. Създай си рай. Ще ти дотрябвам някога. Единствена да си, без мен пак ще бъдеш самотна.

— И да си права — рече твърдо Единствената, — искам да стигна своята звезда. Да я видя. Да я запитам, получавала ли е мислите и желанията ми!

— Тъй да бъде. Аз съм, ако искаш да знаеш, макар да звучи самохвално, един голям дар за хората — каза Мечтата и се загуби.

След няколко дни започнаха да пристигат разни хора. Носеха уреди и машини. С тях показваха най-любопитни чудатости. Завъртаха се като детски играчки. Други се издигаха над земята, но само за малко. Някои разперваха огромни криле, но не можаха да полетят.

— Няма да стигна своята звезда — натъжи се Единствената. Една сълзичка понечи да капне от окото й, тя дигна длан да я прогони.

— Остави ме — помоли й се сълзата. — Рожба съм на тъгата ти. Ще ти помогна.

— Хора с най-сложни изобретения не можаха да ме отведат до звездата. Та ти ли…

Сълзичката поиска да отговори, но не можа. Грабната от вятъра, отлетя високо в планината, гдето живееше един младеж. Той правеше свирки еднакви на вид, а надуеше ли ги, обаждаха се с различни гласове. Младежа постоянно затискаше с коляно гърбава като кобилица пръчка. Изглежда, че му беше много скъпа, много нужна.

Държеше я под око и когато връзваше на свирките герданчета от диви ягоди. Стореше ли това, възсядаше гърбачката и за миг слизаше в долината. Раздаваше свирките на децата, гърбачката наново го понасяше и докато усети, че е тръгнал, стигаше високите върхове. Заставаше пред къщичката си и пак започваше да майстори свирки. Връзваше им герданчета от червени ягоди, пълнеше кошничката и с гърбачката наново слизаше в долината.

Сълзичката видя този млад юнак и — хоп! — всели се в сърцето му — толкова светло и блестящо беше то, та сякаш попадна в приказен дворец.

— Ах! — въздъхна възхитено тя.

— Ей, неканената, коя си ти? — запита я изненадано Младежа.

— Сълзичката съм.

— И да си предрешено дяволче, ще те открия. Имам вълшебна пръчица, с която мога да стигна и звездите, и прашинките.

— Роди ме тъгата на едно момиче. Иска да стигне ей тази, едрата звезда, грейнала над тъмния гръб на планината.

— Щом си родена от тъга, истинска си — рече Младежа и не я прогони.

Какво си шепнаха, те си знаеха. Току един ден решиха да отведат Единствената на звездата й.

Младежа възседна гърбачката и с бързината на слънчев лъч стигна чудната долина, с чудния замък, с красавицата и чудната й дарба.

— Какво дириш тук — посрещнаха го сърдито пазачите.

— Ще отведа господарката на звездата й.

— Ха, ха, ха — изсмяха му се те.

Пък и като че ли имаха право. Той не беше с нищо забележителен.

На едното си рамо носеше торбичка с храна, на другото мех с вода, в ръцете си — гърбачката. Не можеше и да се мисли, че с тях ще се издигне до звездата. Чудеха се как е успял да достигне замъка.

— Нещото окриля ли се от сърцето, сторва истински чудеса — отвръщаше им Младежа.

Пазачите го хулеха, че е измамник, той се усмихваше. Заканваха му се, а той пак се усмихваше. И това беше едно чудо.

Как да е, пуснаха го в замъка. Говориха си с Единствената. Но никой не научи какво. Скоро Единствената и Младежа с торбичката за храна и мяха за вода яхнаха гърбачката. Чу се като да бръмчи пчеличка и се откъснаха от мраморното стълбище на замъка.

Да полетят само с една пръчка! Беше наистина голямо чудо. И хората вярваха, че не може да има по-голямо чудо от това.

Най-много се зарадва Дарбата. И тя попита Младежа: какво ще прави, като го дари с безсмъртие.

— Както и преди, свирки за децата.

— Благодаря — задъхано изшептя Дарбата. — Струва си да бъдеш възторжен, млад, безсмъртен.

Единствената ги слушаше, но не ги разбираше. Младежа ще получи безсмъртие, и пак ще прави свирки, но запита за друго.

— Не — отвърна той.

Единствената се замисли:

— Щом не мога сама да отлетя до звездата, не съм Единствена — и погледна по-ласкаво Младежа.

Той вече не се усмихваше.

— Какво ти е? — запита го Единствената.

— Трябва да спрем. Вълшебната пръчица трябва да си почине.

— А нали тя затуй е вълшебна — да не се изморява.

— И най-голямото вълшебство трябва да се поддържа, да се храни.

— Как да поддържаме нашата вълшебна пръчка? — разтревожи се Единствената.

— Ще спрем на върха и ще й кажем, че й вярваме, сигурни сме, че тя ще ни отведе до твоята звезда. Вълшебствата се хранят с вяра. И за да ни служат, трябва да им вярваме.

— Добре тогава.

Младежа и Единствената полетяха към най-високия връх на планината. Той се показа като остров над мъглите, огрян от слънцето, но студен и пустинен. Двамата се спуснаха към него. Но там, дето можеха да се задържат, имаше гнездо с току-що излюпени орлета.

— Не, не! Не спирай — помоли се планината. При мене освен ветровете и облаците никой друг не идва. Само орлицата ме зачете. Сви си гнездо с орлетата си и ми дават живот.

— По-бързо! Времето не чака — ядоса се Единствената.

— Спрем ли, ще смажем орлетата.

— Не спреш ли, ще загубиш безсмъртието си — прекъсна го Единствената.

Младежа помисли, помисли, но не за дълго. Не спря на голия връх, не смаза орлетата.

— Благодаря ти — поздрави го върхът.

Гърбачката с радостен бяг полетя към долината. Само след миг Младежа остави Единствената там, отдето я взе — върху мраморното стълбище на двореца й. А той, щастлив, че не го помами безсмъртието и не смаза орлетата, забърза към къщичката си, да прави свирки за децата.

И това май че беше най-голямото чудо, което можеше да се случи в чудната планина, в чудната долина.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.